

Nr 31.

Ankom till riksdagens kansli den 27 augusti 1914 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående förordnande om anstånd med betalning av gäld (moratorium).

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Lindhagen, af Ekenstam, Trana, Stårner, Gezelius, greve Lagerbjelke, Alexanderson, Johanson i Valared, greve Spens, Schotte, Olsson i Broberg, Persson i Norrköping, Igel och Holmdahl.

Genom en den 12 augusti 1914 dagtecknad proposition, nr 263, vilken blivit till lagutskottet hänvisad, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga här nedan intagna förslag till lag angående förordnande om anstånd med betalning av gäld (moratorium).

Beträffande grunderna för nu förevarande lagförslag har föredragande departementschefen, efter att hava redogjort för ett av fullmäktige i riksbanken med underdånig skrivelse den 15 juni 1914 till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till »lag angående förordnande om anstånd med betalning av gäld», till statsrådsprotokollet den 5 augusti 1914 anfört, bland annat, följande:

»Under den allmänna och svåra kris, vari Europa för närvarande befinner sig, har behovet av moratorium framträtt synnerligen starkt.

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 9 saml. 31 häft. (Nr 31). 1

*Utskottets
yttrande.*

Detta gäller ej blott om de länder, som befinna sig i krig, utan jämväl om andra länder, vilka med de förra hava viktiga ekonomiska förbindelser. I ett flertal europeiska stater hava förordnanden om moratorium också redan blivit utfärdade. I fråga om dessas omfattning hava ännu icke fullt tillförlitliga upplysningar kunnat inhämtas. Så mycket synes dock uppenbart, att de i detta hänseende äro av mycket olika natur. Erfarenheterna från 1912—1913 års Balkankrig visa också, att det under olika förhållanden kan vara lämpligt att giva moratorierna olika utsträckning.

Vad vårt land angår, har det redan visat sig nödvändigt att vidtaga åtgärder i ifrågavarande avseende. En lag om anstånd med betalning av gäld, som redan är förfallen eller som förfaller under tiden till den 7 nästkommande september, har sålunda i anledning av inom riksdagen väckta motioner redan antagits. Förhållandena i Europa efter nämnda dag kunna emellertid lätteligen förbliva sådana, att förordnanden om fortsatta moratorier visa sig oundgängligen nödvändiga. Det synes därför lämpligt att nu omedelbart upptaga det förslag, som fullmäktige i riksbanken väckt. Därmed skulle under tider, då riksdagen ej är samlad, åt Kungl. Maj:t överlämnas rätt att förordna om moratorium. Det förtjänar härvid måhända erinras därom, att en motsvarande befogenhet i flera europeiska stater föreligger redan på grund av där gällande bestämmelser om provisorisk lagstiftning.

Nu ifrågavarande lag avser likaledes endast provisorisk lagstiftning på området.»

Sedan förslaget därefter undergått granskning i lagrådet och med anledning av där gjorda anmärkningar i vissa delar omarbetats, har detsamma i det skick, det sålunda erhållit, förelagts riksdagen till antagande.

Beträffande de skäl, som utöver vad av det ovan anförda framgår ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, får utskottet hänvisa till propositionen.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag avser att tillägga Kungl. Maj:t befogenhet att under tid, då riksdagen ej är samlad, förordna om moratorium. Enligt vad utskottet inhämtat, har riksdagen därjämte att inom den närmaste tiden från Kungl. Maj:t emotse proposition med förslag till lag om förlängning av det för närvarande enligt lagen den 5 augusti 1914 löpande moratoriets giltighet från den 6 nästkommande september, då detta moratorium utgår, till viss senare tidpunkt. Enligt vad utskottet jämväl erfarit, måste det emellertid med hänsyn till vissa förhållanden, som inverka å riksdagens arbete under den närmaste tiden,

med säkerhet antagas, att avgörande hinder komma att möta för vederbörlig behandling av den sålunda väntade kungl. propositionen inom sådan tid, att riksdagen kan fatta beslut i ärendet och ny lag utfärdas före den 7 september. Då det enligt utskottets bestämda uppfattning är under närvarande förhållanden förenat med den allvarligaste våda för vårt lands ekonomiska liv, att det nu rådande moratoriet komme att utlöpa utan att omedelbart efterföljas av ett nytt, har utskottet sett sig nödsakat taga i övervägande, huruvida på annat sätt än i den sålunda tillämnade formen av en av Konung och riksdag gemensamt stiftad lag utväg kan beredas för ordnande av ifrågavarande viktiga angelägenhet. Enligt utskottets förmenande erbjuder sig härvid icke annan möjlighet, än att riksdagen, med hänsyn till förhandenvarande särskilda omständigheter, medgiver Kungl. Maj:t befogenhet att, i huvudsaklig överensstämmelse med det nu föreliggande lagförslagets bestämmelser, förordna om moratorium, intill dess lagtima riksdag år 1915 sammanträtt. Då utskottet av nu anförda skäl funnit sig böra tillstyrka, att ett dylikt bemyndigande lämnas Kungl. Maj:t, har utskottet ansett sig kunna antaga, att det förordnande om moratorium efter den 6 nästkommande september, vilket under förutsättning av sådant bemyndigande lära bli av Kungl. Maj:t utfärdat, kommer att i huvudsak överensstämma med det förslag till lag i sådant hänseende, vilket enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 innevarande augusti blivit för yttrande överlämnat till lagrådet och vilket förslag såsom bilaga finnes fogat till detta utskottets utlåtande.

Förutom de ändringar, som omedelbart följa av vad utskottet ovan anført och lagens i enlighet därmed begränsade giltighetstid, har utskottet funnit sig böra föreslå sådan ändring av 1 § i förslaget, att jämväl den av Kungl. Maj:t utsedde ordföranden i riksbankens styrelse må äga deltaga i den överläggning, som enligt samma stadgande skall föregå utfärdande av förordnande om moratorium. — I formellt hänseende har utskottet tillika föreslagit den ändring, att stadgandet i 2 § enligt Kungl. Maj:ts förslag upptages i 1 §, med den förskjutning i paragrafföljden, som därav föranledes.

Med åberopande av vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen, under förklarande, att det i Kungl. Maj:ts förevarande proposition innefattade förslag till lag angående förordnande om anstånd med betalning av gäld (moratorium) icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick bifallas, i anledning av samma proposition må för sin del antaga följande

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Lag angående förordnande om anstånd med betalning av gäld (moratorium).

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har i främmande europeisk stat till följd av krig eller krigsfara förordnats om anstånd med betalning av gäld (moratorium), eller befinner sig Sverige i krig eller i krigsfara, äge Konungen, om riksdagen ej är samlad, att, efter samråd med de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret, förordna om sådant anstånd, där så prövas oundgängligen nödigt. Föranledes detta av anstånd i främmande stat, vilket blott avser gäld, som på visst sätt uppkommit, må det icke omfattas annan än sålunda bestämd gäld.

Förordnas om anstånd, äge Konungen jämväl besluta anstånd med betalning av offentliga avgifter, vilka icke kunna för gäld anses.

2 §.

Av Konungen utfärdat förordnande om anstånd skall, där det ej tidigare upphävts och ej heller eljest tiden för dess giltighet redan gått till ända, upphöra att lända till efterrättelse, då sex veckor förflutit från nästa riksdags början.

1 §.

Intill dess lagtima riksdag år 1915 sammanträtt äge Konungen att, efter samråd med fullmäktige i riksbanken och i riksgäldskontoret, förordna om anstånd med betalning av gäld (moratorium) i den omfattning så prövas oundgängligen nödigt.

Förordnas om anstånd, äge Konungen jämväl besluta anstånd med betalning av offentliga avgifter, vilka icke kunna för gäld anses.

Av Konungen utfärdat förordnande om anstånd skall, där det ej tidigare upphävts och ej heller eljest tiden för dess giltighet redan gått till ända, upphöra att lända till efterrättelse, då sex veckor förflutit från riksdagens början.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

3 §.

2 §.

I samband med förordnande om anstånd äge Konungen jämväl utfärda de föreskrifter, som i följd av anståndet må anses nödiga, dels rörande inskränkningar i borgenärs rätt att hos domstol, överexekutor och utmätningsman utsöka sin fordran, att söka att gäldenärs egendom avträdes till konkurs samt att i övrigt göra gällande rättsliga verkningar av dröjsmål i avseende å betalningen, dels ock rörande uppskov med försäljning av utmätt eller konkursbo tillhörig egendom.

Under den tid anstånd med växels betalning åtnjutes, må växeln icke till betalning uppvisas eller för bristande betalning protesteras.

År enligt lag eller författning borgenärs rätt beroende därav, att talan anhängiggöres eller annan åtgärd vidtages inom viss tid, och kan på grund av vad ovan stadgas sådan åtgärd icke företagas, vare borgenärens rätt förvarad, där vad sålunda icke kunnat fullgöras varder fullgjort inom en kalendermånad efter det hindret för åtgärdens vidtagande upphörde; dock att vad växelrättens bevarande angår, gäller vad i 92 § växellagen sägs.

4 §.

3 §.

Å gäld, för vilken ränta ej är utfäst, men viss förfallodag är föreskriven, beräknas under den tid, anstånd med gäldens betalning åtnjutes, ränta efter den räntefot, Konungen vid förordnandet om anståndet bestämmer.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Stockholm den 27 augusti 1914.

På lagutskottets vägnar:
ALBERT PETERSSON.

Bilaga.**Förslag**

till

lag om utsträckt anstånd med betalning av gäld.

1 §.

Med betalning av sådan gäld, å vilken lagen den 5 augusti 1914 om anstånd med betalning av gäld (moratorium) äger tillämpning och som förfallit efter den 15 juli 1914, må ytterligare anstånd åtnjutas intill dess fjorton dagar förflutit från den dag gälden skolat enligt nämnda lag betalas.

Har gäld tillkommit före den 5 augusti 1914, och förfaller densamma till betalning under tiden från och med den 7 september till och med den 6 oktober 1914, äge gäldenären njuta anstånd med betalningen intill dess en kalendermånad förflutit från förfalldagen.

2 §.

Vad i 1 § är stadgat skall icke gälla om
skatter, utskylder eller andra offentliga avgifter;
avgifter för telefon, telegram, vatten, gas, elektriskt ljus eller elektrisk kraft;
avgifter till och ersättningar från riks försäkringsanstalten, sjuk-kassor eller understödsföreningar;
premier och ersättningar på grund av försäkringsavtal;
sådan ersättning, som det enligt lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete åligger arbetsgivare att utgiva;
underhållsbidrag, som utgå på grund av i lag stadgat eller särskilt avtalad försörjningsplikt;
skadestånd;

böter och viten, vartill någon blivit av domstol eller annan offentlig myndighet fälld;

avlöning för allmän eller enskild tjänst eller annan arbetsanställning;

pension, livränta eller undantagsförmån;

arrende;

hyra för fast eller lös egendom;

1883 förlagsskuld, som på grund av 11 § i förordningen den 13 april angående förlagsinteckning förfallit till betalning;

gäld av vad slag det vara må, som åligger staten eller kommun.

Med ränta må ej anstånd åtnjutas, ändå att gälden är sådan, som i 1 § avses. Vad nu sagts om ränta gälle ock om avbetalning å lån, som mot säkerhet av inteckning i fast egendom beviljats i enlighet med de för hypoteksföreningars verksamhet meddelade bestämmelser.

3 §.

Med betalning av köpeskilling för lös egendom må ej anstånd enligt 1 § åtnjutas, med mindre godset blivit avlämnat före den 5 augusti 1914 eller sådant fartyg, som i 94 § utsökningslagen omförmäles, blivit å exekutiv auktion försålt. Har någon eljest utfäst betalning för annans åtagande att något göra eller låta, äge han ej heller på grund av 1 § åtnjuta anstånd med betalningen i vidare mån än åtagandet blivit före nämnda dag fullgjort.

4 §.

Utan hinder av vad i 1 § stadgas må av medel, insatta hos bolag eller annan, som driver bankrörelse, uttagas, om medlen vid anfordran förfalla till återbetalning, hela tillgodohavandet,

om de äro insatta hos sparbank eller å sparkasseräkning eller därmed likartad räkning, 100 kronor i veckan å varje räkning

samt, om de eljest äro insatta att återbetalas viss tid efter uppsägning, i varje vecka tio för hundra av den behållning, som å räkningen innestod den 5 augusti 1914.

5 §.

År borgenären bosatt utom riket, äge gäldenären jämväl ifråga om sådan gäld, som i 2—4 §§ avses, njuta anstånd med betalningen

efter ty i 1 § sägs. Har borgenär, som nu sagts, efter den 4 augusti 1914 överlätit sin fordran på någon, som är bosatt inom riket, äge denne icke i det avseende, varom nu är fråga, bättre rätt än den utländske borgenären.

6 §.

Under den tid anstånd med gälds betalning åtnjutes må icke gälden vare sig genom stämning till domstol eller hos överexekutor utsökas eller på grund av densamma utmätning sökas. Är talan om betalning redan hos domstol eller överexekutor anhängiggjord, eller har ansökan om utmätning redan gjorts, utgöre anståndet ej hinder för förfarandets fortgång.

Under nämnda tid må ej heller av anledning, som i 4 § konkurslagen sägs, på grund av gäld, som med anståndet avses, av borgenär göras ansökan, att gäldenärens egendom avträdes till konkurs.

Utan hinder av vad i första stycket är stadgat äge inteckningshavare göra gällande den rätt, som omförmäles i 31 och 35 §§ av förordningen den 16 juni 1875 angående inteckning i fast egendom eller i 27 och 28 §§ av lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg eller i 17 § av lagen den 14 juni 1907 om inteckning i tomträtt och vattenfallsrätt.

7 §.

Begagnar gäldenär anstånd, som han enligt denna lag äger åtnjuta, må icke i följd därav, att betalning sålunda uteblivit, pant, som må hava blivit satt för gälden, försäljas eller av borgenären behållas, eller ränta för tid efter gäldens förfallodag, som må vara utfäst, tillgodonjutas, eller vite utgå, där sådant blivit utfäst för den händelse gäldenären skulle fördröja betalningen över förfallodagen. Ej heller må i ty fall på grund av bestämmelserna i 95 eller 130 §§ utsökningslagen köp vardas ogillt, eller annan bestämmelse i lag eller avtal därom, att gäldenärens rätt i följd av dröjsmål med betalningen skulle vara förverkad, vinna tillämpning.

8 §.

Å gäld, för vilken viss förfallodag är bestämd, äge borgenären, evad ränta blivit utfäst eller icke, rätt att för den tid anstånd med

gäldens betalning enligt denna lag äger rum tillgodonjuta ränta efter sex för hundra om året eller, där fråga är om gäld, som grundar sig å växel, efter den räntefot, som vid anståndets början gällde för diskontering av växlar i riksbanken. Begagnar sig gäldenären av sådant ytterligare anstånd, som i första stycket av 1 § sägs, vare han pliktig att efter ty nu sagts gälda ränta jämväl för den tid anstånd åtnjutits enligt lagen den 5 augusti 1914.

Vad nu är stadgat om skyldighet att gälda ränta skall icke äga tillämpning å den, som å exekutiv auktion inropat fast egendom eller sådant fartyg, som i 94 § utsökningslagen omförmäles.

9 §.

Under tiden från och med den 7 september till och med den 6 oktober 1914 må egendom, som är utmätt eller som tillhör konkursbo, icke försälas, med mindre fråga är om lös egendom, som är underkastad förskämning eller snar förstörelse eller erfordrar alltför kostsam vård, eller ock sådant fall är för handen, som i andra stycket av 48 § konkurslagen omförmäles. Ej heller må under sagda tid borgenär, som för sin fordran har lös egendom såsom pant, genom försäljning eller annorledes skaffa sig betalning ur panten, där ej egendomen är sådan, som nyss sagts.

Har försäljning, som enligt första stycket ej må ske, redan utsatts att äga rum, varde den inställd. Skall försäljningen utsättas att äga rum å tid efter den 6 oktober 1914, må kungörelse om försäljningen ej utfärdas förrän efter sagda dag.

10 §.

Sammanträde, som blivit utsatt för fördelning av köpeskillingen för utmätt fast egendom eller fartyg, skall, där köparen begagnar sig av anstånd enligt denna lag, inställas. När anståndet upphör, åligger det auktionsförrättaren att, där köpeskillingen erlägges, ofördröjligen utsätta ny tid för sammanträdet och låta detta kungöras såsom i 140 eller 142 § utsökningslagen sägs samt att i annat fall med iakttagande av vad här ovan i 9 § stadgas förfara så som i nämnda lag för varje särskilt fall föreskrives.

11 §.

Under den tid anstånd med växels betalning åtnjutes må växeln icke till betalning uppvisas eller för bristande betalning protesteras.

12 §.

Är enligt lag eller författning borgenärs rätt beroende därav, att talan anhängiggöres eller annan åtgärd vidtages inom viss tid, och kan på grund av vad här ovan är stadgat sådan åtgärd icke företagas, vare borgenärens rätt förvarad, där åtgärden vidtages inom en kalendermånad efter hindrets upphörande; dock att ifråga om vad borgenären har att iakttaga för bevarande av växelrätt skall gälla vad i 92 § växellagen stadgas.

Denna lag skall träda i kraft den 7 september 1914.

Reservationer:

dels av herr *Holmdahl*, som anförde:

»Jag har för min del icke kunnat biträda den ändring i Kungl. Maj:ts förslag, som går ut på att tillerkänna Kungl. Maj:t rätt att jämväl under nu pågående riksdag utfärda ny moratorielag utan att riksdagen prövar och beslutar om denna lags innehåll. Ändringen har föranletts därav, att enligt uppgift, riksdagsarbetet i anledning av de förestående riksdagsmannavalen skulle komma att under tiden från och med den 1 till den 8 nästkommande september inställas och att i följd därav det företag till lag om nytt moratorium, räknat från den 6 nästa september, som Kungl. Maj:t haft för avsikt att framlägga till riksdagens avgörande, icke skulle kunna av riksdagen behandlas.

Jag kan icke finna, att riksdagen har rätt att av sådant skäl undandraga sig att i grundlagsenlig ordning behandla berörda förslag till ny moratorielag. Den utomordentliga betydelse denna lag har för hela vårt ekonomiska liv borde väl vara tillräcklig anledning för riksdagens ledamöter att inskränka ferierna så att detta lagförslag må kunna under loppet av nästkommande vecka av riksdagen behandlas.»

dels av herrarna *Schotte* och *Igel*, vilka i huvudsak instämt med herr *Holmdahl* och dessutom uttalat betänkligheter mot att riksdagen överlämnar åt konungen att vidtaga ändringar i av Konung och riksdag gemensamt stiftad lag.

dels ock av herr *Lindhagen*, som anförde:

»Den nu gällande moratorielagen blev på lagutskottets hemställen av riksdagen utsträckt att i fråga om åtskillig gäld gälla ända till den 7 oktober 1914. Mot bland annat detta beslut reserverade jag mig inom utskottet under framhållande, att det syntes tryggare att låta därmed anstå för att fram emot den kortare moratorietidens utgång bättre kunna överskåda behovet. De yppade och överklagade många bristerna i denna lag torde visat, att denna uppfattning icke saknat fog.

Då nu ifrågasättes ett förlängt moratorium, som skall ersätta det

nu gällande, har det synts mig, att riksdagen bort beredas tillfälle och i varje fall förbehålla sig möjlighet att ingå i bedömande av denna frågas detaljer, vartill ock åtskillig erfarenhet nu torde erbjuda mycken vägledning. Bland annat bör därvid också, förefaller det mig, undersökas i vad mån och på vad sätt må kunna förhindras att såsom blivit överklagat på åtskilliga håll inom bankföretagen moratorielagen skulle utnyttjas för att reservera det sparsamma kapitalet för spekulationen på bekostnad av näringarnes och folkets oundgängliga behov. Det har nu också blivit för utskottet upplyst, att till lagrådet remitterats en proposition med förslag till en moratorielag för tillfället, som skall mera omtänksamt ansluta sig till det verkliga behovet. Detta förslag, som finnes bilagt utskottets betänkande, har utskottet ej varit i tillfälle att på något sätt ägna någon eftertanke. Enligt Kungl. Maj:ts avsikt lärer denna proposition varit att förvänta till riksdagen så tidigt, att den kunnat avgöras under loppet av nästa vecka före utgången av gällande moratorietids första tidsbegränsning.

Den nu föreliggande propositionen åter avser att vid sidan av de speciella lagbestämmelserna för de nuvarande undantagsförhållandena få till stånd en lag, som för all framtid bereder Kungl. Maj:t rätt att i vissa trängande fall utfärda moratorium, *om riksdagen ej är samlad*. Detta lagförslag har sålunda bort behandlas för sig och utan en brådska, som utesluter allt verkligt övervägande av själva saken.

Nu har utskottet åter inlåtit sig på ett förbättringsförsök, som lett till en ganska oklar sammanblandning av de båda lagstiftningsuppgifterna. Man får en lag, som giver Kungl. Maj:t ett allmänt uppdrag, inskränkt till sex veckor in i 1915 års riksdag, men utsträckt till innehållet utöver vad i propositionen föreslagits. På samma gång tillstyrkes riksdagen att avsäga sig all närmare granskning av den tillämnade för tillfället avsedda moratorielagen, varav följden väl blir att Kungl. Maj:t får inställa sin snart motsedda proposition i ämnet till riksdagen eller ock riksdagen får lägga propositionen utan yttrande till handlingarne.

Denna egendomliga och enligt min uppfattning lättsinniga behandling av detta viktiga ärende synes vara närmast föranlett av att talmanskonferensen beslutat anordna riksdagsferier under nästa vecka. Man kan därför ej avvakta den för situationen avsedda moratoriepropositionen och måste för att ej stå utan ny ordning den 7 september begagna den nu föreliggande propositionen om moratorier i allmänhet för att därav skapa en tillfällighetslag.

Däremot vore visserligen ej något att erinra, om utskottet därvid

kunnat ingå i någon allvarlig prövning av frågan. Men så har som sagt ej kunnat ske utan riksdagen skall i stället för tillgodoseende av sin ledighet stifta en lag, som saknar alla slags principer både ur konstitutionell synpunkt och ur innehållets synpunkt.

Det förefaller till en början olämpligt, att riksdagen tager sig ferier på ett sådant sätt. Bättre vore nästan då, om i ett sådant fall som detta riksdagens plena fått hava sin gång för brådskande ärenden, även om många varit frånvarande. Emellertid kan tydligen nu ej göras något däråt, utan man måste räkna med att riksdagen blir urstånd-satt att nästa vecka fungera. Detta borde då, synes mig, allenast för-anleda till att riksdagen prövade den nu förelagda allmänna propositionen i och för sig, vidare ingalunda avböjde utan bestämt motsåg den kommande speciella propositionen för prövning likaledes i laga ordning men med hänsyn till sina tagna ferier och nödvändigheten att få en författning, som den 7 september efterträder gällande moratorium, gav Konungen ett bemyndigande att förlänga detsamma efter eget be-prövande, till dess den nya specialförfattningen genom laga sam-verkan av båda statsmakterna kan nästföljande vecka komma till stånd.

Riksdagen tvingar nu i stället regeringen att frångå sina av-sikter, underlåter att avgiva yttrande över befogenheten av den nu ifrågasatta allmänna lagstiftningen, giver Kungl. Maj:t intill sex veckor in i 1915 års riksdag i stället en ännu större allmän befogenhet än som begärts, uppdrar åt Kungl. Maj:t att utan riksdagens medverkan ensam stifta civillag till och med, då riksdagen är samlad, samt av-böjer allt deltagande i den förbättrade speciallagstiftning, som skall avlösa förbudet.

Till och med propositionens förslag, att lagstiftningen skall ske efter samråd med »de av riksdagen valda» fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret, anser sig utskottet ej kunna oförändrat tillstyrka utan finner det nödigt, att den av Kungl. Maj:t utsedda ord-föranden hos bankofullmäktige skall jämväl enligt lagens föreskrift höras. I grundlagarna föreskrives det dock exempelvis, att då riksdag ej är församlad skall riksdagens rätt att utse justitieombudsman och hans efterträdare utövas genom »de av riksdagen valda» fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret. Uppenbarligen har propositionen ansett att enahanda grundsats bör gälla, då det ifrågakommer för dessa full-mäktige att, låt vara ej med beslutanderätt, dock i någon mån utöva riksdagens rätt i avseende å stiftande av civillag. Saken har kanske i detta fall ej så stor praktisk betydelse. Men de konstitutionella prin-

ciperna böra om möjligt hållas i helgd även i det lilla. Utskottet synes vara av en annan mening och är mera konungsk än Konungen själv.

På grund av det anförda finner jag det virrvarr, som uppkommit genom den väntade specialpropositionens sena ankomst och riksdagens samtidiga ferietagande, ej böra lösas såsom utskottet föreslagit utan hemställer i stället,

1:o) att riksdagen ville för laglikmätig behandling till lagutskottet återförvisa ifrågavarande genom propositionen nr 263 framlagda förslag till allmän moratorielagstiftning;

2:o) att riksdagen måtte — med anledning av nämnda proposition samt med hänsyn till en väntad proposition med förslag till en speciell moratorielagstiftning för tillfället och det hinder som genom riksdagens kommande ferier möter för dess behandling inom erforderlig tid — för sin del antaga den av lagutskottet föreslagna lagen med den ändring, att § 1 erhåller följande lydelse:

»Intill dess erforderlig förlängning av nu gällande moratorium genom lag, stiftad av Konungen och 1914 års senare riksdag, kommit till stånd, äge Konungen att, efter samråd med de av riksdagen valda fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret, förordna om anstånd *med betalning av gäld (moratorium)* i den omfattning så prövas oundgängligen nödigt.

Förordnas om anstånd, äge Konungen jämväl besluta anstånd med betalning av offentliga avgifter, vilka icke kunna för gäld anses.»